

BAROMFIÁK

MÉHÉSZET ÉS SELYEMTENYÉSZTÉS.

BAROMFI-, MÉH- ÉS SELYEMTENYÉSZTÉSI SZAKKLAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET BAROMFI-, MÉH- ÉS SELYEMTENYÉSZTÉSI SZAKOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ ELSEJÉN.

Előfizetési ára: Egész évre 2 forint.

Szerkeszti: RUBINEK GYULA,

az országos magy. gazdasági egyesület ügyvezető titkárja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, üllői-ut (Köztelek).

Az országos magyar gazdasági egyesület és a baromfityenyészési szakosztály tagjai tagdíj fejében és a „Köztelek“ előfizetői ingyen kapják. A baromfityenyészési szakosztály tagdíja egész évre 4 frt. — Az orsz. magy. gazd. egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A „Köztelek“ előfizetési ára egész évre 10 frt.

TARTALOM.

	Oldal
A méh és a méz	1
A legjobb baromfi-tömögép	2
A legjobb téli tojó	3
Galambvásár Budán	3
A selyempeték gondozása télen	3
A bantam-tyúk neveléséről	3
Külföldiek	4
A méhnyészés dióhéjban. — Meleg eledel a baromfinak. — Orosz ludak. — Tojás és baromfi-kivétel. — Hol szerezhetők be a legjobb tojó-tyúk, melyek azok? — Penészes kenyér és kávéüledék. — Selyemszövő-pók	4

A méh és a méz.

Midőn talajunkból nyert terményeink, a tengeren-tuli versenyzés folytán, huzamosabb idő óta, következetes áresökkenésben szenvednek földműveseink feljajdulnak és a fenyegető válságnak rémképét látják feltűnni: akkor minden jóérzűletű honfiunk kötelessége nem egyedül elméletekre, de különösen eredményekre fektetett tapasztalatait a nagyközönség előtt feltárni, ám ha tetszik kövessék és válaszszon ki-ki belőle a mit jónak lát és alkalmazza azokat észszerűen viszonyaira és akkor tudom, hogy ha esetleg a fenyegető válság be is következik, az ellenség védtelenül nem fog találni bennünket és a küzdelem a mellett fog eldőlni, kiben tapasztalat és képesség képviselve lesznek, mert hajótörést szenved minden szorgalom, ha ez a kellő kerékvágásban nem forog.

Midőn azonban a jelenlegi helyzetet és az általános válsági panaszokat mérlegelném, akkor elmerengek a 70-es éveken, melyek Magyarország gazdasági életének legelszomorítóbb emlékeit ébresztik fel bennem, a mennyiben az akkor ténylegesen fellépett válság, száz meg száz tisztességes magyar gazdának tönkremenetelét okozta, kik daczára minden küzdelemnek, menthetetlenül elveszték.

Talán a sors engemet is azok közé sorozott volna, ha a kis méhecske nem volna az a hasznos állat, mely nemesak a gazdasátnak költségvetését, de egyúttal egy igen fontos és jövedelmes ágazatát képezi, mert eltekintve, hogy a méh a himpornak elhíntésével a növények közti megtermékenyítést közvetíti, oly adományul szolgál az emberiségnek, mely izben és hatásban páratlan. Már a biblia, Mózes zsoltáraiban dicséri a mézet, ugy szinte az egyptomiak, valamint a görögök és rómaiak is rajongással irtak a mézről. Homer verseket irt és isteni tápnak nevezi azt. A görögök italt készítettek belőle és borukat édesítették vele.

A germánok és svédek, valamint az oroszok és lengyelek nagy előszeretettel foglalkoztak a méhészettel a legrégebb kortól fogva és a mézzel, avagy a mézből készített borokat előszeretettel itták. A magyarok is méhészkedtek, főleg Mátyás király alatt,

ki maga is kedvelte a méhészetet és saját méhésztestert tartott, ki az akkori méhészeti gyakorlathoz képest, igen észszerűen vezette nagy királyunknak méhesét. Sajnos, hogy az utókorban a méhészetet nagy horderejét elveszítette, mert a nád- és répaczukornak tömeges előállítása a versenyből kiszorította a mézet. Most nem gondolnak többé vele az emberek és csak mint nyálankáság kerül az asztalra és pedig igen helytelenül, mert a ki közelebbről ismeri annak alkatrészeit és hatását, az minden bizonynyal nemesak mint kellemetes eledelt, de egyúttal mint orvosságot is nagy becsben tartaná.

Különösen könnyű emészthetősége folytán válik ki előnyösen a répa-czukorral szemben, mely utóbbi a gyomrot megterheli és emésztési zavarokat okoz.

Főleg idősebb egyéneknek ajánlatos a mézfogyasztás, mert a vérkeringést előmozdítja, meleget idéz elő és jó hatással van a bőrtevékenységre.

Ezen okoknál fogva, betegségek után, üdülésben levő egyéneknek, a mézzel táplálék valódi balsam, de legfeltűnőbbben gyakorolja azonban a méz hatását a gyermekeknek és valódi bünt követnek el a szülők, midőn mindenféle gyanus izü és színü ezukorkákat vásárolnak magzataiknak, melyek kártékony hatással vannak a szervezetre, mennyiben a gyomrot és fogat egyaránt elrontják — holott a méznek hatása táplálólág és éltetőleg hat a zsenge testre, mert nagymértékben van képviselve benne a szőlőcukor, holott majdnem teljesen légymentes, továbbá könnyen átszívárog a vérbe és felvétetik teljesen a szervezet által, úgy hogy semmiféle hamis részeket nem hagy maga után.

Hogy minő véleménynyel vannak némely orvosok a mézről és annak hatásáról, az kitűnik a schweinfurti gyermek-orvosnak, dr. Böhmnek cikkéből, melyben azt mondja: Hamar fejlődő és e miatt sápadt és gyenge gyermekek, nagy vágyat éreznek édesség után, ezen hajlam azon természeti vágyon alapszik, oly táplálékot nyerni, mely minélelőbb a vérrel keveredik, hogy ilyformán hathatósan emelhesse az életerőt. Ide okvetlenül oly ezukoranyagok szükségesek, melyek mint fűtőszerepnek. Ide tartozik első sorban a méh, melynek nagy szőlőcukortartalma és főleg légyen és más keverékektől ment tisztasága, egyenesen és legjótékonyabban a hat vére.

Adjatok tehát gyermekeiteknek mézet többször napjában és meglátjátok, hogy hogyan fognak azok testileg és szellemileg fejlődni, nincsen hathatósabb táplálék, különösen télen, mint mézzel édesített vajaskenyér, mely a satnya fejlődő testnek életet

nyújt és táplálja az elszunnyadt gépezetnek működését.

Igy ir egy gondolkozó orvos és én, ki 38 éven foglalkozom a méhészettel és egész életemet a méznek és az ezer meg ezer méhszurásnak köszönhetem, melyet ez idő alatt kaptam, mindezeket aláírhatom, mert tapasztalatból valóknak bizonyíthatom. Azért figyelmeztetem már 25 év óta folyton tisztelt gazdatársaimat ezen isteni terményre, s most is teszem azt, azon meggyőződésben, hogy a következőkből azon tanúságot fogják meríteni, hogy a méhészetet a legszebb és leghasznosabb foglalkozás.

A méhek életét közelebbről Olaszországban, hol mint lovassági tiszt állomásozva voltam, házigazdánál Conegliánóban, ki lelkes méhész volt, észleltem. Ott üldögéltem én órahosszat és megfigyeltem a szép olasz méhek fáradhatlan szorgalmát, firkésze páratlan és mintául szolgáló alkotmányosságokban és bámulva azoknak rend-és törvény szeretét, fűszerezte ezen élvezetet a remek tájkép és balsamos éghajlat. Ezek voltak akkoriban legszebb és legboldogabb óráim, ott tökélttem el magamat, hogy méhész leszek okvetlenül, ha esetleg a sors úgy akarná, hogy a katonai szolgálattól elváljak. És úgy is lett, mert 1866-ban gazdaságot átvéve, azonnal parasztkasokat vásároltam, kezdetnek csak 30 darabot, melyekkel azonban nem igen foglalkoztam, mert jó éveim valának és e miatt a méhészetet figyelembe nem vettem, de jöttem ám a silány évek: 1869—72-ig és így tovább, a szükség által kényszerítve foglalkozni kezdettem a méhekkel s örömmel tapasztaltam, hogy a reájok fordított tőke aránylag a hasonirányu befektetésekhez képest óriási kamatokkal örvendeztetett meg engemet, úgy hogy ez által buzdítva, nagyobb mérvbeni méhészkedésre készültem, de miután elméletben gyöngének éreztem magamat, de gyakorlatilag is tapasztalatok után vágyódtam, kimentem Bajorországba, és meglátogattam Eichstätt, Nordlingen és Nürnberg kies városokat, hol egyrészt hírneves méhészek éltek, de másrészt méhészeti vándorgyűlések tartottak, melyeken szinte a legnevezetesebb méhészeti tekintélyekkel találkoztam.

Hazajöttem bő tapasztalatokkal és azonnal hozzá láttam a munkához, mennyiben Dzierzon-kaptárakat készítettem, pavilonokat építettem és szervezni kezdettem észszerű alapokra fektetve méhesemet és miután a külföldön szerzett észleleteim folytán azon gondolatra jöttem, hogy méheinknek tulajdonsága és a szemnek ajánlatosabb meze a német fekete méhekhez hasonlítva, nagyobb tetszésben részesülne, ennél fogva méhészeti kivitelre dolgozom, de miután ilyen vállalatra tájékozatlan embereinkkel

egy magam képtelen lettem volna, két méhész hoztam Bajorországból.

A csoportot behoztam és az első évben csak 30 rajt küldöttem a külföldre, második esztendőben már 500 rajt árusítottam el, harmadik évben kivitelem felülmulta az 1000 rajt, anyákat pedig 700—800 darabot küldöttem el, még pedig voltak rendeléseim egészen Amerikáig, de azon kívül mézet is is nyertem, habár szerény mértékben, mert ily bő szaporítás mellett a pergetést korlátoznom kellett.

Igy dolgoztam a válságos időkben, melyek 1881. végéig tartottak. Szomszédjaim, sajnos többnyire elpusztultak, csupa jó barátok, kik sokszor gunyolódta törekvéseimen, mert a méhecskét kicsinyítették, de az eredmény azt mutatta, hogy a föld-birtokos gazdasági iparral is fenttarthatja magát, csak a hozzávaló értelmisége legyen meg. Ezek mellett a gyümölcstermeléssel, különösen a dinnyével foglalkoztam melynek virága késő őszi jól mézelt és busásan nyújtotta a himport, míg gyümölcse szép pénzbeli hasznot hozott.

Szép idők voltak azok, a küzdelemnek ideje, melyben izmosodik a férfunak jelleme hatványozódik az akarat és öntudatos szilárd munkát végezve, erőt nyer a legmagasztosabb hivatásra is.

megél a földmives, de milyen kulturák azok, kertekhez hasonlóak, melyeknek minden négyzetmétere jövedelmet hoz. Ha majd ilyen eszmények felé közeledünk, akkor tudom, hogy válságok nem lesznek többé. Hozunk tehát gazdaságainkba változatosságot, e szerint méhészeti is. És habár nem mondom azt, hogy ebből az egyensúlyt fenntartani képesek leszünk, de azért aprópénzt hozunk a konyhára. *Br. Ambrózy Béla.*

A legjobb baromfi-tömőgép.

(Válasz egy ily tartalmú kérdésre.)

A legjobb baromfi-tömőgép kapható a párisi „Jardin d'acclimatacion”-ban, vagyis magyarul, a párisi állatkertben. A budapesti állatkert ezen francia rendszerű *Martin Odile*-féle tömőgépet, és a hozzá tartozó epinetteket, vagyis ketreczeket, meghozatta és vele hizlalási kísérleteket tett. Két szezónban hizlalt vele és igen sikeresen, mert az állatkertben hizlalt baromfiak minősége kitűnő volt. Hozatta pedig ezen gépet, hogy a magyar közönség itt szemlélhesse és működésben láthassa.

All pedig ezen tömőgép egy háromlábú faállványra alkalmazott üres érczhengerből, melybe a hig eleség betétezik és melyből az

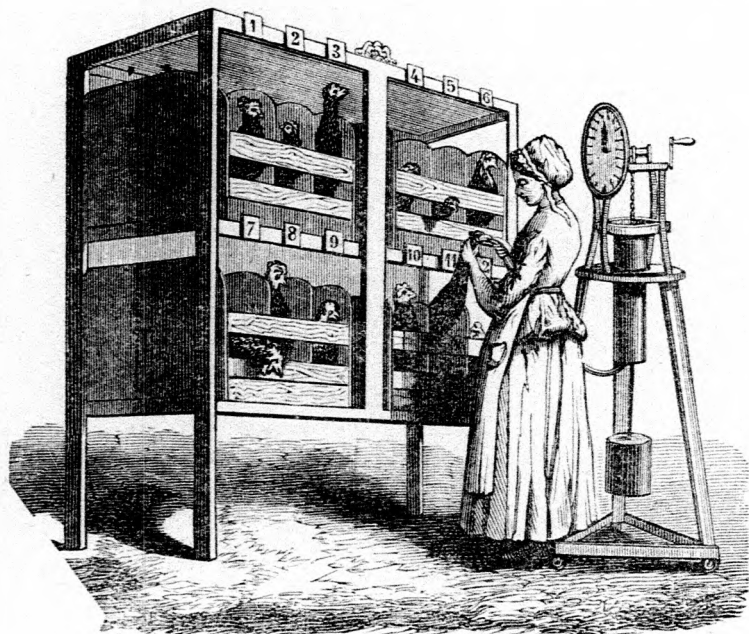
egészen szabadon künn áll és a tömőnek nem kell minden baromfit a ketrecből tömés végett kivenni, meg visszahelyezni. A ketreczek egy oszlopon állanak és forgathatók, úgy, hogy a tömőnek helyét nem kell változtatni mikor töm csak mikor az egyik ketrecnél befejezte a tömést és a másikhoz akar menni, kell a gépet, mely kerekeken áll, odébb tolni.

Vannak különböző nagyságu gépek és ketreczek. Van házi használatra való ketrecz, melybe 8—10 baromfi fér és van egész 210 baromfi befogására szolgáló ketrecz, mely üzleti czélokra való, de vannak közép nagyságu ketreczek is.

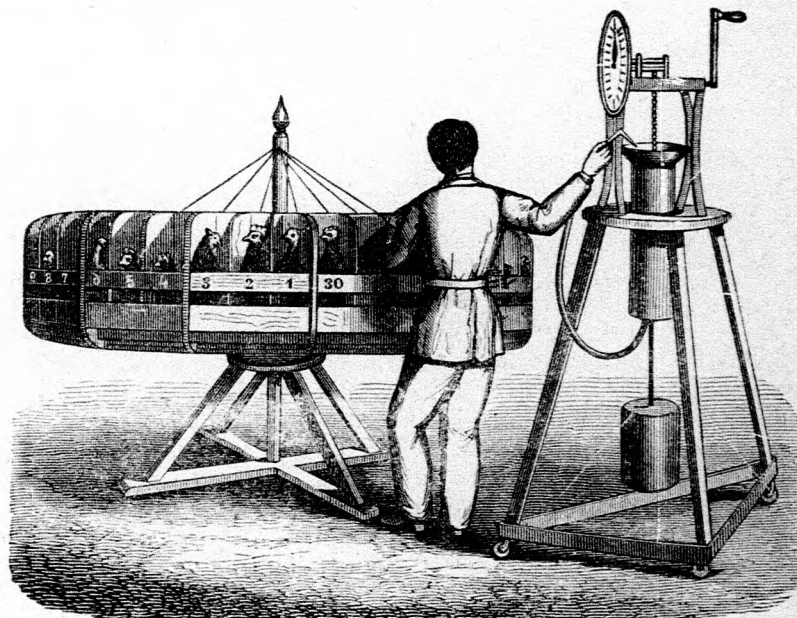
Egy főur, kinek ajánlottam ezen tömési rendszert, azt mondta rá, hogy „állatkínzás”, pedig hát a párisi állatvédő egyesület megvizsgálta ezen tömési rendszert és azt igen humánusnak találta, és bizonyítványt is állított ki róla.

Előnye ezen tömési rendszernek, hogy sok állatot lehet egyszerre hizlalni, és ez kevés időbe kerül, és hogy az ezen rendszer szerint hizlalt állatok husa igen izletes.

A 1., 2., 3., 4. számú ábrákon bemutatom a *Martin-Odile*-féle francia rendszerű tömőgépet és ketreczet.

1. ábra. Martin Odile-féle tömőgép és ketrecz házi használatra.

2. ábra. Egy emeletes Martin Odile-féle ketrecz és tömőgép.

Adja az ég, hogy kedves hazánkat, soha rosszabb évek ne kerüljessék, félek azonban tőle, hogy a természetnek örök törvényei szerint a rossz is be fog következni.

Azért figyelmeztetem a tisztelt gazdátársaimat, rendezzék be gazdaságaikat minél több ágazatra, termeljünk mindenféle irányú állatokat és növényeket, s megfogunk győződni, hogy a válság nem fog bennünket oly véstetjesen, mint jelenleg fenyegetni.

Fájdalom tölti el szívemet, valahányszor a délnek és az Alföldnek rónáján utazom és a kietlen gazdaságokat és tanyákat egynehány akácfaival szemlélem, mily gazdaságok azok — ily gazdag, tevényes talajon buzán, rozson és kukoriczán kívül más egyebet sem lát a szem és az egyetlen változatosság az egy pár gyöngye, legelő jószág, az egynehány sertés és egy falka liba, melyek a tájképet egyformán, unalmasan elevenítik és vegyük hozzá még a félszeg gazdasági rendszert is, mely abban tetőzik, mindent eladni a mi eladható, miből az következők, hogy 2 év előtt drága pénzen eladták a földmiveseink utolsó szál szalmájukat, az idén pedig éhen pusztul a jószág. Milyen különbség Német- vagy Franciaország között, itt 3—4 határon teljesen jól

eleség egy súly által, a mely a nyomást az eleségre gyakorolja, az állat szájába, egy a henger alján alkalmazott gummicsövön keresztül, melynek végén egy kinyitható és tetszés szerint elzárható csöves szipóka van, löveltetik, a henger felett pedig van egy óraszerkezet, mely mutatja, hogy hány cenzitliter eleség ment be az állat begyébe.

Ezen gép mellől a hizlálónak nem kell állását változtatni, mert csak midőn az egyik ketrecz baromfiát megtömte és a másikhoz akar menni, kell a tömőgépet odébb tolni.

A hizlalási anyag durva kukoricza- és árpalisztból áll, mely vizes tejjel folyó péppé alakítatik.

A tömés rendszeren naponta háromszor egy bizonyos órában eszközöltetik. És a tyukfélék rendszeren 21 nap alatt meghiznak. Ezt a meghizást nem úgy kell érteni, hogy nagy tömeg zsirt vesznek fel magukra, hanem csak kis réteg zsirt, és husok felette zamatossá válik, a mint a német mondja, „unterspíkt.”

Egy ember egy óra alatt 300 baromfit is megtömhet.

Ezekhez a tömőgépekhez külön epinettek vagyis ketreczek vannak, melyekben a baromfi, minden egyes baromfi külön lánczocskákkal megkötetik, úgy, hogy a feje

A legjobb téli tojó.

A tyuktenyésztésben ha valami, hát az minden esetre igen fontos dolog, hogy mennyi tojást ad az állat akkor, mikor ez élelmi cikik a legdrágább, t. i. télen.

Minden más házi állatoknál, úgy a tyukoknál is az anyagtermelés első sorban fajta-tulajdonság s a télen való nagyobb tojó képesség is az.

Nem hiányoznak észleletek nálunk sem arra nézve, hogy körülbelül mely fajták azok, a melyek télen legtöbb tojást tojnak, mindazáltal igen érdekesnek tartok egy erre vonatkozó kísérletet itt felemlíteni, mely kísérletről az amerikai „The Breeders Gazette” f. évi november 7-iki számában közleményt hoz.

A magát meg nem nevező tenyésztő egy 80 láb hosszú baromfi-ól fölött rendelkezett, mely 8 egyforma nagy ketreczre volt osztva.

Az egyenlő világos és tiszta s oly meleg ketreczekben, hogy bennük a víz meg nem fagyott, egyforma ellátásban részesültek a 8 különféle fajta-hoz tartozó állatok s az eredmény a következő volt:

Legjobb téli tojásnak bizonyult a barna színű Leghorn, utána a világos Brahma és

a Langshan, aztán a Plymouth Rock, majd Wyandotte, aztán a Houdan s végre az amerikai Dominique. Az ezüst hamburgira nézve nem tud semmit mondani, mert az arra vonatkozó eredményről szóló kimutatás elvészett, jelzi azonban, hogy a 22 drb Leghorn januárius 3 leghidegebb napján összesen 56 tojást adott.

E szerint egy oly fajta áll a téli tojók élén, mely hazánkban nem igen van elterjedve, de mindjárt utána következik a Brahma, Langshan és Plymouth Rock, melyek nálunk általánosan a tenyésztés tárgyát képezik. *Mi.*

Galambvásár Budán.

E hó 4., 5. és 6-án mintegy 300 darab különböző nemzetiségből való galamb adott találkozót Buda ős fészkeben a legsötétebb Karácsonyi utcában. A „Columbia” galambtenyésztők köre rendezte ezt a házi kiállítást, jobban mondva házi mulatságot, még pedig nem csupán a galambok számára,

tenyésztő tenyészetéből kikerült kék római galambokat.

Csuklás-galamb is volt néhány pár, de ezek gyengébben fejlődött prémgallérjaikkal nem mutatkozhattak be elég előkelően. Altlában véve a változatos társaságnak igen szemre való tagjai is voltak, melyek kedvező benyomást tettek a vásárlási kedv felkeltésére.

A vásárnak kétségbeejtően házias, exclusive jellegénél fogva azonban a látogatók leonidési serege csak beavatott galambászokból állott, a kik különben is ott és akkor tudnak vásárolni, a mikor akarnak.

Am ha galamb kevés kelt el, hegyél annál több és így a vásár rendezése mégis praktikummal volt megoldva, a mit bizonyítanak a kiállítás terméből estéknként kihaltszó méla hangok:

„Volt vagy két galambom

. . . . be ittam . . .”

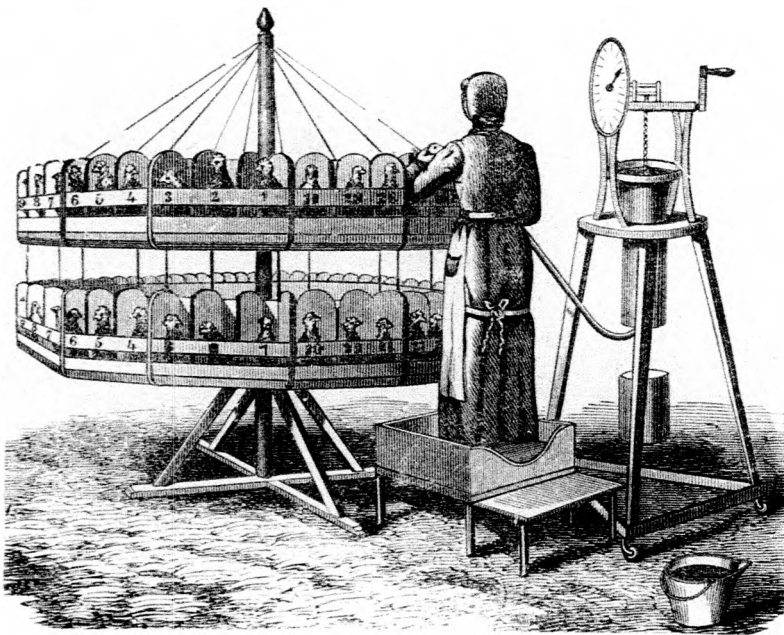
—y.

rabb mintsem az eperfa levelei fesleni kezdenének.

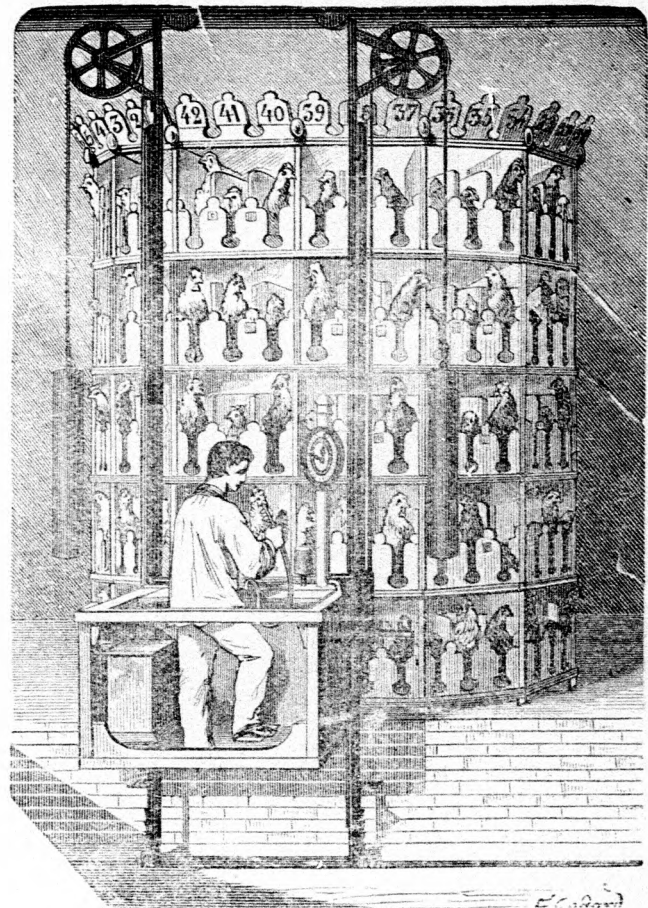
Ahol a selyemhernyó tenyésztése nagyobb mérvben üzetik, ott a selyempeteket farámákkal illetve rekeszekkel ellátott nyitott oldalú faládákban helyezik el akként, hogy a rációkra lemezeket $\frac{1}{3}$ -ad centiméter vastagságban terítik el a petéket; a rációk között a levegő ki- s bejárhat, a ládákat azonban minden oldalról vékony hálószővettel (mousselin) vonják be.

A peték eltartására legcélszerűbb északnak fekvő, száraz, könnyen szellőztethető helyiséget választani. A petéket legalább egyszer meg kell vizsgálnunk, s mindazon petéket melyeken penészgombát észlelünk, el kell a többitől távolítani, mert az ily petékből beteges hernyó kél ki. Ha a petéken penészgombát találunk, ez annak a jele, hogy a helyiség nedves és nem eléggé szellős.

Ha peték télen való gondozására elég figyelmet fordítunk, az első feltétel meg van arra, hogy — ha csak rendkívüli körülmények közbe nem jönnek — munkánkat siker fogja koronázni.

3. ábra. Két emeletes Martin Odile-féle ketrecz és tönőgép.

4. ábra. Több emeletes Martin Odile-féle ketrecz és gépi üzleti czélokra.

hanem egyuttal a galambászoknak is, lévén a kiállítási terem egyuttal koresmaszoba is, melynek egyik felében golyvás és purezli galambkisasszonyok hivalkodának egymással, másik felében pedig a fáradt galambászok öntözték a garatot.

A vásárra hozott galamboknak a budapesti golyvások képezték legnagyobb kontingensét. Ezen szemre való és szépen kiegyenlített társaság után számra nézve a bécsi egyszínűek következnek: ezen apró kiadású diszgalambok inkább csak magasan jegyzett áraikkal tűnhettek fel, szívesen nyugodott meg azonban tekintetünk egy pár fekete, egy pár vörös szíves galambon, melyek szabályosan körvonalozott háttollazatukkal a diszgalambok legizlésebb színvariációját mutatják.

Finom színárnyalatával kissé exotikusabb, de szemre való látványt nyújtott egy pár ezüstszerű bukázó is.

A magasabb klasszisu diszgalambok közül a dr. Dirner egy pár fakó blondinet-táját kell megemlítenem s a Burger galamb-

A selyempeték gondozása télen.

Főlöszleg hangsúlyoznunk, hogy a sikeres selyemhernyótenyésztés első kelléke az egészséges pete és ennek télen át való gondos tartása.

A november hóban megmosott, megtisztogatott petéket télire olyan szellős, de nem nyirkos vagy nedves helyre rakjuk el, hol semmiféle féreg, rovar, egér stb. a petékhez nem férközhet. A szobát, hova a petéket elhelyeztük, fűteni nem szabad s a levegője hőmérsékletének mindig arányban kell állani a külső levegőével. A hidegtől nem kell féltanünk a petéket, egy francia selyemtenyésztő 7—8 fokos hidegben tartotta a petéket, melyek a tenyésztésben sokkal kifejtettebb hernyókká váltak, mint a mely petéket kísérletképp 6 fokkal enyhébb levegőjű szobában teletetett ki. Fűtött helyiségben sem szabad elhelyezni a petéket, mert az eljárásnak megvan az a káros következménye, hogy a petékből idejénél korábban kelnek ki a selyemhernyók, hama-

A bantam-tyúk neveléséről.

E tyúkfajta nevelésénél különös gondot kell fordítani arra, hogy ezek az állatok úgy a szimmetrikus növekedésüket, mint szép tollazatukat és kis termetüket is megtartsák. Különösen ez az utóbbi fajta, a törpe tyúkok igényelnek nagy gondot és nem szabad azokat bármivel etetni.

Hogy az állat kis termetű maradjon, arra legjobb eljárás az, hogy a tojásokat csak jó későn költetjük ki, bár igaz az is, hogy az ilyen késői csirkékből vagy igen formátlan, vagy igen csunya, nem tetszetős színezetű tyúkok válnak. E cél elérésére sokkal jobb, ha a csibéket úgy tápláljuk, hogy ezzel erősödjen a husuk, növekedjen az ő erejük, de ne igen fejlődjen a csontvázuk. Ezt pedig csak úgy tehetjük, ha az állatokat ennek megfelelően olyan anyaggal tápláljuk, mely erősen táplál, de a mely a csontképződéshez szükséges anyagot csak kevés mennyiségben tartalmazza és végre ha az etetésben bizonyos rendszert követünk.

A bantam-esibék etetésére igen jó a tengeri-dara, a tej, a rizs, kis mennyiségben a zab- és buzaliszt, valamint alkalmilag egy kis zöld eseség is.

A mi pedig a rendszert illeti az következő legyen. Ezt kivált azért ajánljuk, mert amellett a esibék egészségesek, erősek lesznek, és esontjuk nem durvul el.

A kikélest követő három napon át a esibéket száraz zab-darával, felaprózott kenyérbéllel és ugyancsak felaprózott főtttojással kell tartani; az erre következő napokon reggel lehet nekik száraz zabdarát adni, délelőtt — úgy 9—10 óra tájban — száraz főtt rizst, délben zuzott gabona-magot (rozsot), délután ismét főtt rizst, este pedig újra zuzott gabona-magot, de egy nap rozsot, másnap buzát. Hat hetes korukig édes tejet is kell adni nekik, de gondoskodni is kell tiszta vízről is, hogy ihassanak tetszésük szerint abból is. Ez idő alatt hetenkint kétszer-háromszor egy kis főtt és felaprózott húst is adunk nekik. Ha pedig megnőttek annyira, hogy a szem-eseséget megesszik zuzatlanul, akkor azon tartjuk őket, bár a zab-darával való etetést még továbbra is folytatjuk.

Az alatt pedig a esibéket ki lehet bocsátani a gyepre is, de csak akkor, ha a harmat felszikkadt már, mert a korai megázás igen kártékony hatású a zsenge baromfiakra. A gyepre és a füves helyekre pedig azért kell kihajtani a bantam-esirikéket, hogy a füveség a rizs dugító hatását ellensúlyozza.

Az így gondozott bantamok erőteljesebbek és zömökebbek maradnak. Ez az etetés sokkal czélszerűbb annál az eljárásnál, a melyet sok tenyésztő folytat és a mely abból áll, hogy a esirikéket már kezdetől fogva péppel és más hig eseséggel tartják. Ez a bantamoknak nem való, mert ők azt nem bírják ki, hanem rendre hullnak tőle; holott ha a főnnebb közölt rendet követjük, azok egészségben és szépen fejlődnek és sokszor az egész ültetésből egyetlen egy sem huli el.

A bantam-tojás kiköltéséhez nem szabad testes kotlót használni, hanem csak egy könnyű fajtájut, de a mely mégis akkora legyen, hogy az összes tojást betakarhassa. Maga a bantam-faj nem való kotlónak, mert kicsi.

KÜLÖNFÉLÉK.

A méhtenyésztés dióhéjban. Ezen czim alatt jelent meg, német nyelven, egy füzetecske *Adácsi*-tól. A művecske empirikus modorban tárgyalja a méh élettanának s a méhészettel való fogfalkozás elemi ismereteit és e téren vezérfonalnak vallja magát. Méhészeti irodalmunk nem fejlődött ugyan még ki annyira, hogy egy alapos s gyakorlati használatra alkalmas kézi könyvnek szükségét ne éreznők, de a méhészeti szakisme elemi igazságának e vezérfonalban való egybegyűjtésével aligha hézagpotló feladatot végzett a szerző. A mennyiben azonban *Adácsi* maga is jelzi, hogy kezdők számára szerkesztette a füzetecskeket, szivesen elismerjük, hogy a dolgozat, egyébként gördülékeny s vonzó irányánál fogva alkalmas arra, hogy a méhtenyésztés foglalkozása iránt való előszeretettel a laikus közönség közé bevigye és sikerrel népszerűsítse.

Meleg eledel a baromfinak. Magyarország baromfi-állományának hanyatlása első sorban azon körülményben keresendő, hogy változó időjárás mellett, a baromfiak nemcsak a tél folyamán, de a tavaszi, nyári és őszi hűvös, hideg, szeles napokon sem kapnak semmiféle meleg eledelt, s azoknak megítelt eledellel való tartása teljesen figyelmen kívül hagyatott, sőt némelyek a meleg eledelnek káros hatást tulajdonítanak. Évről-évre a baromfiak hideg vízzel fellá-

gyított eseséggel élnek, holott ha langyos eseséget kapnának, sokkal erősebbek, kitartóbbak volnának s jobban épülnének e mellett. A baromfiak takarmányozásánál tartasuk be azon szabályt, hogy az örlött szemes gabnaneműeket langyos vízzel higítsuk fel, hogy egy kissé gőzölögjön, vagy etessük azt szárazon, mert ez esetben legalább melegítő hatásuk van. Főleg ügyelnünk kell arra, hogy a esibék az eledelt langyos meleg állapotban kapják, a mi a gyors növést és fejlődést igen nagy mértékben segíti elő; mindenesetre tekintettel kell lenni arra is, hogy az eseség ne legyen savanyu, vagy megromolva, a mi igen nagy hátrányt és bajt vonna maga után. A ki mesterséges költőgéppel rendelkezik, azt a esibeledel felmelegítésére igen jól használhatja, a felmelegítés gőzölés által történjék, mert különben az eseség megszárad és megkeményedik. A felnőtt tyukoknak is főleg télen és a nyári hűvös időjárás alatt igen kívánatos időnként meleg eseséggel való tartása, mert e mellett jó husba jönnek s a tojásra nagyban ösztönöztetnek. Az olajos magvakat is előzetesen felmelegítve igen jól értékesítik, s azok igen jó szolgálatot tesznek a tojásrakást illetőleg. Mindenesetre jobb az eseséget felmelegíteni, mint ahhoz melegítő hatású anyagokat keverni. Az előbb leírt mód mellett gyorsan fejlődő esibéket és jó tojókat tenyészthetünk, ha természetesen a tenyésztésre alkalmas példányokat, helyesen választjuk ki. Egyedüli hátránya a meleg eledelnyújtásnak az, hogy az így nevelt baromfiak annyira hozzászoknak, hogy azt nem nélkülözhetik s a nélkül megsem élnek. De ezen hátránya mellett a melegített eseséggel való etetésnek annyi sok előnye van, hogy ezen baj számba sem jöhet. A meleg eledel mellett felnőtt baromfiak többet tojnak, szebben fejlődnek s izletesebb húst adnak, a hideg eseséggel tartottaknál; s ha hirtelen történnek az átmenet melegségről hidegre, úgy a visszaesés, nagyon szembetűnő volna.

Tenyészállatok kiválasztása. A tenyészállatok kiválasztásáról a tenyésztőnek nem a költés idején, hanem már most kell gondolkodnia. Télen át megfigyelheti állományát s szaporításra azon tyukokat, kakast, vagy más baromfit szemelje ki, mely a téli zord idő daczára legtöbb ellenálló képességgel bír, azaz semmi betegség meg nem viseli, tökéletesen kifejlődött. Az egyedek kiválasztásánál mindig az a czél lebegjen a tenyésztő előtt, vajjon hus- vagy tojás hozamra rendezte-e be tenyészét; előbbi esetben tenyészállatokul azokat válassza ki, melyek gyors fejlődés és huslerakodásukkal tűnnek ki az állományban. Természetes, hogy a tojás hozamra alapított tenyészletben arra fektendő a főszű, hogy azon tyukokat válasszuk ki a szaporításra, melyek szorgalmasan tojnak, tojásuk jól kifejlődött és könnyen fészekre esnek.

Orosz ludak. Németországba az utóbbi időben az orosz ludbehozatal eddig soha nem észlelt arányokat öltött. Egy hét allatt csak Eydkuhnen határállomáson át 260,00 lud jött Németországba. Ezeknek átlagos értéke 900,000 márka. A német gazdák elszörnyűödtek e tény felett s minden lehető elkövetnek, hogy az orosz ludaknak háborút izenjenek, annál is inkább, mert a porosz-keleti részen is nagyban tenyészítik a ludakat. Reánk nézve ez a fokozott baromfi- és tojás kivitel Oroszországnak megmérhetlen károkat okoz, a mennyiben a saját árúinkat az eddigi jó kiviteli piacainkról mind jobban-jobban kiszorítja, sőt már Magyarország és Ausztriát is kezdik elárasztani terményeikkel s mi legnagyobb veszéllyel fenyegeti baromfiállományunkat, az az Oroszországban mind nagyobb arányokat öltő *baromfi-dög* (pestis).

Tojás és baromfikivitel. Hogy mily arányokat kezd ölteni Németországban az Oroszországból importált baromfi és tojás, arra nézve felvilágításul szolgálhatnak a közlebből nyilvánosságra hozott hiteles statisztikai adatok. A folyó évben már közel 30 millió márka értékű áru érkezett Oroszországból Németországba s most már csaknem bizonyosra lehet venni azt is, hogy Oroszország baromfitermékeivel a következő években egészen el fogja árasztani a német piacokat. A magyarországi tojásprodukciók, a melyek már régóta erős pozíciót foglaltak el a német piacokon, mindjobban versenyre szólíttatnak. Az orosz tojásimport a folyó évben január—szeptember hónapokban közel 241 ezer métermázsa rugott, pedig hát a múlt évben is csak 182 ezer métermázsa orosz tojás volt a német piacokon, szemben 370, illetve 328 ezer métermázsa magyar és osztrák tojással. Németország tojás és baromfiakra évenként körülbelül 100 millió márkát költ s ebből a legnagyobb rész legalább az utóbbi időig a monarchiára esett nagy kérdés azonban, mikép lesz a jövőben. Már a német gazdák körében is nagy akezió indult meg, hogy az oroszországi verseny szűkebb keretek közé szoríttassék.

Hol szerezhetők be a legjobb tojtyukok, melyek azok? Ezzel a kérdéssel fordult hozzánk egyik olvasónk s e helyen adjuk meg reá a választ. Jó tojtyukok: A *Szeremley*-féle, máskép erdélyi kopasznyaku tyukok. Kapthatók a *kolozsmonostori* m. kir. gazdasági tanintézet baromfi-pepineriában, tiszta vérben és igen olesón. Az *olasz* tyukokat Magyarország *Kovácsnay* Zsigmond tenyésztő Tisza-Püspökin u. p. Szajol, kitől be is szerezhetők. A francia fajta *Houdán* tyukot, tenyésztő többi közt *Raksányi* Anna Pilisen, Pest vármegyében, posta ugyanott. El is ad.

Penészes kenyér és kávéüledék. Sok tenyésztő úgy a penészes kenyeret, mint a kávéüledéket tyukjainak adja eledelül, elég helytelenül járva el. Az utóbbit, a kávéüledéket azért adják a tyukok elé, hogy a tojás hozamot emeljék s hogy a tyukok által rakott tojások állítólag súlyosabbak és nagyobbak legyenek. Azonban az ily tenyésztők nem veszik figyelembe azt, hogy az ily tojásoknak különös mellékizük van, annyira, hogy ha a tyuk rendszeresen hozzájut a kávéüledékhez s azt csipkedi, tojásai élvezhetlenekké válnak. Egy híres német tenyésztő óva inti társait ez eljárástól. A penészes kenyérnek meg az a káros hatása van, hogy az állat tőle megbetegszik, rendszerint hasmenést kap, sőt nem egyszer fordul elő az az eset, hogy elpusztul.

Selyemszövő-pók. Nagy jelentősége van a selyemiparban *Cambone* Pál francia természettudós egy új felfedezésének. Mint ugyanis a „*Naturalist*“ legutóbbi számában megírja, Madagaszkár szigetén olyan pókokat találtak, a melyek gyönyörűen fénylő arany-sárga selyemfonalakat szönek. E fonalak erősség tekintetében vetekedhetnek a selyembogár szötte fonalakkal, a mennyiben még az afrika-utazók által viselt parafasüvegeket is elbirják. A selyemszövő-pók nősténye 13 centiméternyi hosszúságra növekedik, a míg a csak három centiméternyi törpe him alig tűnik fel mellette. A szövési munkája is természetesen kizárólag a nőstény dolga. A pók termőképességét jellemzi *Cambone* Pál ama megjegyzése, hogy egy ilyen pók, a melyet megfigyelt huszonhét nap alatt, több mint háromezer méter hosszú selyemfonalat termelt.

Az orsz. magyar gazd. egyesület tulajdona.